

VOTA; SIVE MOTIVA;
SENTENTIÆ LATÆ IN PROCESSV PRIORIS,
Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula
Dei, Ordinis Cartusienfis, in Artic. litispē.

IN DEI Nomine Amen. Nouerint vniuersi, quod anno computato à Natiuitate Dñi milesimo sexcentesimo vigesimo octauo, die vero connumerata decima octaua mensis Iulij, apud Ciuitatem Cæsaraugustæ in Camera Regij Consilij Regiæ Audientiæ Aragonum, interueniunt Illustrissimus Dominus Regens Officiū Generalis Gubernationis: Necnon Magnifici Domini Antonius Augustinus de Mendoza ordinarius Assessor, Hieronymus Marta, Ioannes Franciscus de Salazar, Dominicus de Escartin, & Franciscus de Mirauete Regij Consiliarij. Coram quibus fuit positus processus Prioris, Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula Dei, super apprehensione, in quo dictus Hieronymus Marta Relator, & cæteri Domini de Regio Consilio, & dictus Dominus Regius Consiliarius ordinarius Assessor concordēs fuerunt voti & opinionis, quod atten. conten. &c. Teneatur & debet pronuntiare, & mandare fieri contenta, in propositione Prioris, Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula Dei Princ. Hieronymi de Abenia, & Michaëlis Ciprès Proc. præstita prius cautione forali alijs propositionibus repulsis reserbatis iuribus reseruari supplicantes neutram partem in expensis condemnando, cætera supplicata locum non habere. EX EO & alijs recipitur propositio Prioris, Monachorum, & Conuentus de Aula Dei, quia constat de legitima eorundem possessione sufficienti ad obtinendum in hoc articulo. Reijcitur autem propositio Iacobi Puche, & Ioannis de Zabaldica, & Annæ Puche, quia non se includunt legitimè in processu. Tenebantur enim probare esse consanguineos Marci Pacientia ex parte suæ matris, iuxta dispositionem Marci Pacientia patris, in processu pro eorum parte exhibitâ. Vnde cum hoc, legitimè, distinctè, & per gradus, neq; articularunt, neq. probarunt. Merito obtinere non debent, aliæ autem propositiones repelluntur, quia neq. probarunt, neq. publicarunt, ex quibus ita pronuntiandum censerunt, & alijs atten. conten.

SIGILLUM mei Nicolai à Cascarosa, scribe mandati suæ Maiestatis Ciuis Ciuitatis Cæsaraugustæ, & in eadem domiciliati, qui huiusmodi vota & motiua à libro originali Regij Consilij Civilis Regiæ Audientiæ Aragonum, de anno milesimo sexcentesimo vigesimo octauo, ubi continuata existunt, & cum eo fideliter comprobata extraxi, in quorum fidem hic me subscripsi.

VOTA, SIVE MOTIVA SENTENTIÆ LATÆ, IN
Processu Prioris, Monachorum, & Conuentus B. Mariæ
de Aula Dei, super Apprehensione in Articulo
Iurisfirmarum.

N Dei Nomine, Amen. Vniuersis pateat, quod anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi computato millesimo sexcentesimo vigesimo nono, die vero quæ computabatur trigesimo primo mensis Octobris, in Ciuitate Cæsaraugustæ, ac in Regio Consilio causarum Ciuium præsentis Regni Aragonum, interuenerunt Magnifici Domini Hieronymus Martha Regens Cancellariam, Ioannes Franciscus Salazar, Dominicus de Escartin, Franciscus Mirauete, & Petrus Taraçona Regij Consiliarij, coram quibus fuit positus processus Prioris, Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula Dei Ordinis Cartusienfis, in terminis Ciuitatis Cæsaraugustæ super apprehensione in Articulo Iurisfirmarum: in quo omnes dicti Magnifici Domini concordauerunt voti & opinionionis, quod tenetur & debet pronuntiare, & recipere propositionem iurisfirmæ Prioris, Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula Dei Ordinis Cartusienfis Principaliū, Hieronymi de Abeña, & Michaelis Ciprès Procuratorum, & habere bona pro restitutis sub fideiussoribus præstitis, & alijs arbitrio Regiæ Audientię præstandis alias propositiones Iurisfirmæ reiiciendo & repellendo, neutram partium in expensis cōdemnando, cætera supplicata locum non habere. Atten. conten. EX EO præsertim, recipitur propositio Iurisfirmæ Prioris, Monachorum, & Conuentus Beatæ Mariæ de Aula Dei Ordinis Cartusienfis, quoniā constat de sua actuali possessione bonorum apprehensorum tempore morte litis, & sic oblationis appellitus Apprehensionis corroborata titulo testamenti Marci Pacientia iunioris Monachī eiusdem & domini ac possessoris eorum bonorum, in quo sibi hæredem instituit vniuersalem prædictum Monasterium; maximè cum in articulo litispendentiæ, cuius præsens processus cisternus est, fuerit eiusdem Conuentus propositio recepta, ex quo fit ut nisi præfati Monasterij, ius alia contraria possessionis probatione validiori, & superiori titulo coadiuuata euaquetur, de qua re minimè constat victoriam reportari necessario habeat Conuentus præfatus, in hoc iurisfirmarum articulo: Repellitur autem propositio iurisfirmæ Iacobi Puche, Ioannis de Zabaldica, & Annæ Puche coniugum, eo quod nullatenus apparet de allegato, & pretenso vinculo ad eorum fauorem: Imo Marcus Pacientia iunior libere potuit de bonis apprehensis disponere, prout disposuit cum effectu in suo vltimo Testamento ad beneficium, & vtilitatem dicti Monasterij, quod manifeste deprehenditur ex tenore Testamenti Mariannæ de Charri vxoris, Martij Pacientia senioris, de cuius Mariannæ dominio fuerūt hæc bona in præsentī processu apprehensa: Ipsa enim in suo vltimo elogio reliquit vsumfructum omnium suorum bonorum tam mobilium, quàm sedentium Marco Pacientia Portario Regio eius viro, cum onere tamen, & non aliter scilicet prestandi alimenta suis filijs communibus dictorum coniugum, Marco Pacientia, & Iosepho Nicolao Pacientia, & disponendi in illos de omnibus prædictis bonis verba dicti Testamenti sic se habent: *Dexo de todos usufructuario al dicho Marco Pacientia mi marido.*

marido, con cargo y obligacion, empero, y no de otra manera, de auer de criar, sustentar y alimentar, sanos y enfermos, y dar todo lo necessario para el sustento de la vida humana a los dichos mis hijos y suyos, y disponer en aquellos de todos los dichos mis bienes en vida, o en muerte, dando a qual mas, a qual menos, y con los pactos, vinculos, y condiciones que le parecerà. Vnde cum post mortem Mariannæ de Charri, præfatus Iosephus Nicolaus Pacientia alter ex filiis comunibus mortuus fuerit, res hæc ad eum statum redacta extitit, ut Marcus Pacientia præcisè & perentoriè disponere deberet in Marcum Pacientia iuniorem eius filium, qui solus tempore mortis Patris remansit, & ei superfuit cui vinculum aliquod onus, nec grauamen imponi nec addici potuit a dicto Marco Pacientia suo Patre, eo quod verba illa testamenti materni. *Y con los pactos, vinculos, y condiciones que le parecerà,* intelligenda esse dumtaxat inter ipsos filios communes, non autem ad commodum, & vtilitatem aliarum personarum procerto, & expedito censemus, id quod in primis, vel ex eo probatur, nam in viam iuris communis cui forus Regni non contradicit grauatus disponere inter aliquos non potest grauamen, nec onus substitutionis & fideicommissi constituere, nisi solum modo inter ipsos contemplatos inter quos disponere poterat ad verba testatoris alio in contrarium non docto semper accipi & intelligi debent iuxta ius commune, vel statutarium, cum quo se conformare velle testator censetur insuper iuxta consonum literalis sermonis sensum verba supradicta. *Y con los pactos, vinculos y condiciones que le parecerà.* Dicuntur relationem habere ad filios ipsos communes dictorum coniugum desuper contemplatos, cum sint constituta & posita, sub vna eadem clausula, ab vno eodemque verbo *Disponer,* terminata ex quo enim verba illa non stant de per se, sed ab vno eodemque verbo reguntur illius qualitates, & determinationes accipiunt, vnde necessarium est, quod prædicta verba vltima quibus terminatur, & finem recipit clausula referantur ad eos solos, de quibus proximè antecederet habitus fuerat sermo, nimirum ad filios communes dictorum coniugum. Et quidem si aliter interpretarentur ea verba, ita ut liberam facultatem haberet Marcus Pacientiam aponendi vincula, & grauamina ad fauorem etiam aliarum personarum non leue inconueniens subsequi posset. Propter quod tota intentio Mariannæ de Charri, quæ commodum filiorum suorum respiciebat, subuerti, & ferè ad parum considerabilem effectum, vtilitatis filiorum ab ea dilectorum reddaci posset, ut pote facta dispositione à Marco Pacientia marito in filios communes adiecto onere, & breui tempore, postea transacto restituerent bona alijs personis, id quod ad alienum sit à mente, & voluntate ipsius Mariannæ de Charri, cui libet & patebit. Præterea ad exclusionem dictorum Iacobi Puche, Ioannis Zabaldica, & Annæ Puche coniugum: Facit etiam aliud efficax fundamentum etenim licet fateremur (quod tamen inficiamur) Marcum Pacientia constituere potuisse in his bonis apprehensis, vincula, onera, & grauamina ad fauorem aliarum personarum adhuc habere non possunt intempum prædicti consanguinei qui de pretenso vinculo iuuare se intendunt, ex testamento siquidem Marci Pacientia senioris, non elicitur, nec resultat aliqua substitutio, cuius virtute censeantur ad successionem horum bonorum, quoniam licet Engratia Pacientia filia Testatoris, suscepta ex alio matrimonio postea contracto substituta, & vocata reperiatur in euentum alicuius, ex pluribus conditionibus alternatiuè conceptis, post mortem Marci Pacientia

iunioris,

iunioris, & hæredis instituti in bonis Mariannæ de Charri, tamen ex quo præfata Engratia viuentis dicto Marco Pacientia iunioris obiit, & eo superstite pœnituit & omnino euauit, & caducata extitit substitutio consanguineorum proximorum Marci pacientia minoris, ex latere suæ matris, quod vel ex eo manifestè demonstratur quia substitutio consanguineorum proximiorum, non quidem per compendiosam concepta intelligitur, sed imo per meram fideicommissariam in casum videlicet quo ipsa Engratia sine filiis decederet, postquam bona iam ad illam peruenissent, & successionem bonorum fuisset consecuta verba clausulæ Testamenti Marci Pacientia senioris, quatenus ad propositum pertinent huiusmodi sunt: *Y lo restante de dichos bienes aya de ser y sea, y en ellos succeda la dicha Gracia Paciencia mi hija, con pacto y condicion, que si aquella, succediendo el dicho caso, muriere sin hijos legítimos y de legitimo matrimonio procreados, porque auendolos, ha de disponer en ellos, que en tal caso ayan de venir y vengan los dichos bienes en los parientes mas cercanos que en ser se hallarán del dicho Marco Paciencia mi hijo por parte de la dicha Mariana de Charri su madre:* In quorum verborum contextura ponderanda sunt, illa verba: *Succediendo el dicho caso*, quæ referuntur ad proximè, & antecederet dicta & in mediate præcedentia, ibi: *Y lo restante de dichos bienes aya de ser y sea, y en ellos succeda la dicha Gracia Paciencia mi hija*, & sic ad casum quo Engratia Pacientia, cum effectu in bonis successisset, qua propter cum ante ad implementum, & euentum huius conditionis, & sic ante quam veniret casus vocationis consanguineorum proximorum mortua fuerit Engratia Pacientia, nimirum existente in humanis Marco Pacientia, & eo superuiente, & substitutio proximorum consanguineorum, nihil operari possit, & ad nihilum redacta fuerit deffecta conditione sub qua concepta erat: Augeretur vis considerationis prædictæ habita animaduersione vocationem & substitutionem filiorum, eiusdem Engratiæ esse mere fideicommissariam, vt verba testamenti liquidè ostendunt, ibi: *Porque auiendo, cesa de disponer en ellos*, si ergo vocatio filiorum Engratiæ magis à testatore dilectorum ad fideicommissariam substitutionem restricta fuit, multo magis substitutio consanguineorum per solam fideicommissariam censenda est, ac intelligi debet, & ex consequenti in eum casum facta dicitur quo Engratia successisset in bonis quæ conditio cum defecerit subsequitur præcisè vocationem consanguineorum omnino extinctam, & euaquatam extitisse, atque ita merito repellitur propositio Iurisfirmæ Iacobi Puche, Ioannis Zabaldica, & Annæ de Puche coniugum, ex prædictis, & aliis atten. conten.

SIGILLUM mei Ioannis Perez de Oliuan, scribæ mandati suæ Maiestatis in Ciuitate Cesar augustæ domiciliati, auctoritateq; Regia, per suas terras, & dominationes publici Notarij. Qui huiusmodi vota & motiua à libro Regij Consilij Civilis præsentis Regni Aragonum ubi continuata existunt, bene & fideliter comprobata, extraxi & signavi constat emendatis dicentibus, pro, qu,